

ДОВКІЛЛЯ І КЛІМАТ:

інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС

квітень 2018

Щоб отримувати огляди, надішліть листа з текстом "отримувати EUupdates" на адресу office@rac.org.ua

У ВИПУСКУ

Шановні друзі! Пропонуємо вашій увазі випуск «Довкілля і клімат: інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС» за квітень 2018 року.

У квітні на завершальний етап нормотворчості вийшли чотири законодавчі ініціативи у сфері поводження з відходами, які розроблялися на виконання Плану дій щодо циркулярної економіки. 19 квітня Європейський Парламент уже прийняв ці зміни і найближчим часом очікується їх схвалення Радою ЄС для остаточного набуття ними чинності. Окрім того, у сфері поводження з відходами відбулась низка інших заходів: прийнято технічні рекомендації щодо проведення класифікації відходів, розглянуто звіт із дотримання законодавства ЄС про вміст сірки у судовому паливі, проведено комітетські слухання з проблем використання пластику. У розвиток проблематики поводження з відходами у «Темі місяця» розглядається питання попередження утворення відходів в ЄС.

У квітні громадські організації опублікували свою оцінку імплементації Пташиної та Оселищної директив у державах-членах ЄС, проводилося громадське обговорення проекту плану діяльності Європейського хімічного агентства та ухвалено рішення щодо визнання незаконності збільшення лісозаготівлі у польській частині Біловезької Пущі.

Квітень відзначився масштабною діяльністю у кліматичній сфері. Міністри семи держав-членів ЄС звернулися із заявою про необхідність зростання рівня прагнень як ЄС, так і його членів, у кліматичній сфері; представники європейських інституцій підтримали міжнародні заходи щодо зменшення викидів парникових газів від морських міжнародних перевезень; продовжився політичний діалог між ЄС та Китаєм щодо торгівлі викидами. Відбулися зміни і в нормотворчій діяльності стосовно енергоефективності будівель, виконання цілей і завдань Паризької угоди, підтвердження екологічності та безпечності легкових автомобілів. Опубліковані попередні дані про викиди вуглекислого газу від легкових автомобілів.

У рубриці «Корисно знати» пропонуємо короткий огляд принципу інтеграції екологічних питань у політику ЄС та подаємо стисло інформацію про Програму LIFE - фінансовий інструмент ЄС для підтримки діяльності у сфері довкілля та клімату.

Цей огляд було підготовлено в рамках проекту "Сприяння європейським реформам у сфері довкілля і зміни клімату в Україні" за сприяння Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Громадська синергія» (<http://www.irf.ua/programs/eu/civicsynergy/>). Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля» та Експертно-дорадчого центру «Правова аналітика» і не обов'язково відображає точку зору Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження».

ДОВКІЛЛЯ

ЄВРОПАРЛАМЕНТ СХВАЛИВ НОВІ ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ #ЕкологічнеПраво, #ЦиркулярнаЕкономіка, #Відходи

18 квітня Європейський Парламент схвалив зміни до законодавства ЄС щодо поводження з відходами, які прийняті на виконання Плану дій щодо циркулярної економіки від 2 грудня 2015 р. Зміни передбачають нові цілі та завдання зі зменшення утворення харчових відходів (на 30% до 2025 р. та на 50% до 2030 р.), захоронення муніципальних відходів (захоронення розглядається як виключення і до 2035 р. не може бути більшим як 10% від усіх муніципальних відходів), зростання роздільного збору відходів та їх перероблення (до 2025 р. 55% муніципальних відходів повинні бути переробленими, до 2030 р. - 60%).

Зміни скеровані на схвалення Радою ЄС та подальше їх офіційне оприлюднення.

Джерело: [Європейський Парламент](#), [Європейська Комісія](#)

ЗВІТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ДОТРИМАННЯ СТАНДАРТІВ ІЗ ВМІСТУ СІРКИ У СУДНОВОМУ ПАЛИВІ #Звіт, #Дотримання, #Сірка, #СудновеПаливо

16 квітня Європейська Комісія схвалила перший [Звіт](#) про впровадження та дотримання стандартів ЄС* щодо вмісту сірки у судновому паливі. У звіті відзначено високий рівень дотримання суднами стандартів щодо вмісту сірки, зокрема, у частині обмежень, встановлених для басейнів Балтійського та Північного морів.

Основними інструментами, які сприяли успішному та ефективному впровадженню стандартів щодо вмісту сірки у судновому паливі, як зазначено у звіті, були:

- механізм підтримки та технічної допомоги ЄС (зокрема, допомога та підтримка від Європейського форуму зі сталого морського судноплавства, Європейського агентства морської безпеки),
- поєднання добровільних та обов'язкових інструментів (наприклад, впровадження Фетіда-ЄС (*англ. Thetis-EU*) - добровільної електронної системи з виконання, що дозволяє моніторити в реальному часі звіти щодо дотримання стандартів конкретними морськими суднами),
- фінансова підтримка ЄС для використання екологічних технологій (така підтримка, до прикладу, відбувається у рамках програми «Горизонт 2020») та
- співпраця з Міжнародною морською організацією.

* Директива Ради 1999/32/ЄС від 26 квітня 1999 року про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄЕС змінювалася декілька разів, зокрема, суттєво доповнена Директивою 2012/33/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 листопада 2012 р. щодо вмісту сірки у судновому паливі. Для забезпечення чіткості та ясності її застосування 11 травня 2016 року директива кодифікована як Директива (ЄС) 2016/802 Європейського Парламенту та Ради про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ТЕХНІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З КЛАСИФІКАЦІЇ ВІДХОДІВ

#Відходи, #ТехнічніРекомендації

9 квітня Європейська Комісія схвалила [повідомлення](#) про технічні рекомендації щодо класифікації відходів. Рекомендації прийняті на виконання Директиви 2008/98/ЄС про відходи та Рішення Європейської Комісії 2000/532/ЄС про перелік відходів, переглянутого у 2014 та 2017 роках.

Документ складається з трьох розділів, які висвітлюють: (1) загальний огляд класифікації відходів та інструкції з використання рекомендацій, (2) короткий огляд частин відповідного законодавства ЄС про відходи та їх взаємозв'язок із визначеннями та класифікацією відходів і (3) загальну послідовність у проведенні класифікації відходів з наголосом на основних підходах, без деталізації останніх. Детальна інформація подається у чотирьох додатках до документу.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

КОМІТЕТСЬКІ СЛУХАННЯ ЩОДО ПЛАСТИКУ В ЦИРКУЛЯРНІЙ ЕКОНОМІЦІ

#КомітетськіСлухання, #ЦиркулярнаЕкономіка, #Пластик

10 квітня Європейський економічний та соціальний комітет провів слухання з питань впровадження Європейської стратегії щодо пластику в циркулярній економіці. Використання пластику стало однією з найбільших екологічних проблем сьогодення. Як зауважили учасники слухань, мова не йде про абсолютну заборону використання пластику, а адаптацію використання пластику до нових екологічних викликів. Необхідністю залишається зміна стилю поведінки, що потребуватиме сильної законодавчої бази й ухвалення обґрунтованих альтернатив.

Джерело: [Європейський економічний та соціальний комітет](#)

ЛІСОЗАГОТІВЛЯ ПОЛЬЩЕЮ У БІЛОВЕЗЬКІЙ ПУЦІ ВИЗНАНА НЕЗАКОННОЮ

#ЄвропейськийСудПравосуддя, #Ліс, #БіловезькаПуца

17 квітня Європейський Суд Правосуддя ухвалив остаточне [рішення](#) у справі, ініційованій Європейською Комісією проти Польщі стосовно незаконності зростання лісозаготівлі у Біловезькій Пуці. Приймаючи 25 березня 2016 р. рішення, що дозволяло зростання лісозаготівлі у Біловезькій пуці, у т. ч. і на територіях, на яких виключається будь-яке втручання, Польща визнана судом такою, що не виконала свої зобов'язання, передбачені Директивою 92/43/ЄЕС (так звана, Оселищна директива) та Директивою 2009/147/ЄС (так звана, Пташина директива).

Джерело: [WWF-Європейський політичний офіс](#)

ОЦІНКА ГРОМАДСЬКІСТЮ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПТАШИНОЇ ТА ОСЕЛИЩНОЇ ДИРЕКТИВ В ЄС

#Імплементация, #ПташинаДиректива, #ОселищнаДиректива

У квітні 2018 р. екологічні громадські організації оприлюднили Звіт [«Стан імплементації Пташиної та Оселищної директив в ЄС»](#), виконаний на основі аналізу інформації впро-

вадження відповідних директив у 18-ти державах-членах ЄС. Не зважаючи на те, що більшість проаналізованих держав повністю інкорпоровали вимоги директив у національне законодавство, вони належним чином не імплементували їхні положення на практиці.

Джерело: [Європейське екологічне бюро](#), [WWF-Європейський політичний офіс](#)

ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЕКТУ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ХІМІЧНОГО АГЕНТСТВА НА 2019-2023 РОКИ

#ГромадськіОбговорення, #СтратегічнийПлан, #ЄвропейськеХімічнеАгентство

Європейське хімічне агентство проводить громадське обговорення [проекту Стратегічного плану](#) на 2019-2023 роки. План передбачає три пріоритетні напрями діяльності агентства на майбутній п'ятирічний період: ідентифікація та система управління ризиками небезпечних речовин; безпечне та стале використання хімічних речовин промисловістю; стале управління хімічними речовинами шляхом імплементації законодавства ЄС.

Джерело: [Європейське хімічне агентство](#)

ЗМІНА КЛІМАТУ

ПРЕДСТАВНИКИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ ЗАКЛИКАЛИ ЄС ДО ЗРОСТАННЯ РІВНЯ ПРАГНЕНЬ У КЛІМАТИЧНІЙ СФЕРІ

#ЗмінаКлімату, #ПаризькаУгода, #Комюніке

На зустрічі 25 квітня міністри Люксембургу, Нідерландів, Німеччини, Португалії, Фінляндії, Франції та Швеції, відповідальні за питання зміни клімату, визнаючи важливість кліматичної політики ЄС у забезпеченні виконання цілей і завдань Паризької кліматичної угоди, [закликали](#) до розроблення та впровадження в усіх країнах, зокрема у державах-членах ЄС, амбіційної довгострокової кліматичної стратегії. Стратегія повинна передбачити зростання рівня прагнень ЄС у кліматичній сфері та подати шляхи переходу до нульового рівня викидів парникових газів.

Європейська Рада 22 березня уже зверталася до Європейської Комісії щодо розроблення довгострокової стратегії не пізніше першої декади 2019 року. Європейська Комісія на зустрічі міністрів підтвердила свої зобов'язання стосовно якнайшвидшого розроблення пропозицій до такої стратегії.

Джерело: [Європейська кліматична мережа](#)

ЄС ПІДТРИМУЄ МІЖНАРОДНІ ЗАХОДИ ЗІ ЗМЕНШЕННЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ ВІД МІЖНАРОДНОГО СУДНОПЛАВСТВА

#МіжнароднаМорськаОрганізація, #ВикидиПарниковихГазів,
#МіжнароднеСудноплавство

Комісар транспорту та Комісар енергетики і зміни клімату ЄС оприлюднили спільну заяву про схвалення прийняття Міжнародною морською організацією першочергової стратегії зі зменшення викидів парникових газів від міжнародного судноплавства. Стратегія прийнята 13 квітня 2018 р. на 72-ій сесії Комітету із захисту морського середовища та встановлює бачення щодо зменшення викидів парникових газів від міжнародного судноплавства, щонайменше на 50% до 2050 року порівняно із 2008 роком.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ ЄС ТА КИТАЮ ЩОДО ТОРГІВЛІ ВИКИДАМИ

#ПолітичнийДіалог, #ЗмінаКлімату, #ТоргівляВикидами

26 квітня відбулися переговори у рамках першого політичного діалогу між Європейською Комісією та новоствореним Міністерством Китаю з екології та довкілля щодо торгівлі викидами. Діалог проводився у рамках двостороннього проекту про співпрацю*, зокрема, і з питань підтримки китайської влади у створенні та впровадженні національної системи торгівлі викидами.

* Проект відновлений у жовтні 2017 року, триватиме до вересня 2020 року і сфокусований на розбудові спроможності та навчальній діяльності. Бюджет проекту становить 10 млн юань.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

РОЗУМНІ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ БУДІВЛІ - ЦІЛЬ ЄС ДО 2050 РОКУ

#Енергоефективність, #Будівлі

Європейський Парламент встановив ціль до 2050 року - нульова наявність неенергоефективних будівель. 17 квітня парламентарі проголосували за оновлення законодавства ЄС, згідно з яким держави-члени ЄС мають схвалити довгострокові стратегії на підтримку ремонту існуючих публічних і приватних будівель з метою зменшення викидів на 80-85% у порівнянні з 1990 роком. Національні стратегії повинні встановити дорожні карти щодо декарбонізації національного фонду будівель до 2050 року, визначивши проміжні цілі та індикатори для 2030 та 2040 років.

Оновлена Директива щодо енергоефективності будівель впроваджує вимоги до будівель (нових і тих, що пройдуть капітальний ремонт) з огляду на використання електричних засобів пересування. Зокрема, у будівлях з більш ніж 10 паркувальними місцями має бути обладнана одна точка для зарядки електромобілів. Також вимагається встановлення кабельної інфраструктури для зарядки електромобілів.

У текст директиви запроваджено поняття «індикатор розумної готовності» - новий інструмент, що визначає спроможність будівлі покращити взаємозв'язок управління нею та платежами, адаптуючи витрати енергії до реальних потреб мешканців. Цей інструмент буде додатково розроблений Європейською Комісією до кінця 2019 року.

Джерело: [Європейський Парламент](#)

ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ ПАРИЗЬКОЇ КЛІМАТИЧНОЇ УГОДИ

#Законодавство, #ЗмінаКлімату

17 квітня Європейський Парламент схвалив зміни, спрямовані на 30% скорочення викидів CO₂ від транспортних перевезень, сільськогосподарської діяльності, відходів і будівельної промисловості та вирівнювання викидів і поглинання CO₂ від землекористування і лісового господарства до 2030 року.

Згідно зі змінами держави-члени ЄС повинні забезпечити вирівнювання балансу між вирубкою та насадженням нових дерев і запровадити заходи щодо розвитку сектору з метою підвищення поглинання викидів CO₂ лісами та сільгоспугоддями.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

НОВІ ПРАВИЛА ЩОДО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ АВТОМОБІЛІВ

#Викиди, #Автомобілі, #ПеревіркаВідповідності

У квітні Європейський Парламент схвалив нові правила щодо підтвердження відповідності автомобілів, спрямовані на гарантування екологічності та безпечності останніх, незалежності тестування автомобілів. Нові правила вимагають від кожної держави-члена ЄС щорічно проводити мінімальну кількість перевірок автомашин, принаймні таку перевірку повинна проходити одна з 40 000 нових машин, зареєстрованих у попередньому році. Щонайменше 20% тестів повинні стосуватися викидів від автомобілів.

Правила передбачають зміни повноважень та відповідальності національних органів державної влади, центрів з проведення тестування й інших зацікавлених осіб. Окрім того, Європейська Комісія в подальшому визначатиме порядок проведення інспекцій для перевірки відповідності автомобілів, у т. ч. питання ініціювання відкликання з європейського ринку неналежних автомобілів та накладення адміністративного штрафу на автовиробників до 30 000 євро за транспорт, який не відповідає стандартам ЄС.

Правила скеровані на схвалення Радою ЄС та подальше їх офіційне оприлюднення.

Джерело: [Європейський Парламент](#)

ЗРОСТАННЯ ВИКИДІВ CO₂ ВІД ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ, ПРОДАНИХ У 2017 РОЦІ

#ВикидиПарниковихГазів, #ЛегковіАвтомобілі

24 квітня Європейське агентство з навколишнього середовища опублікувало [проміжні дані](#) про нові легкові автомобілі, продані у 2017 році та зареєстровані на території держав-членів ЄС. Така інформація надається державами згідно з вимогами Регламенту (ЄС) № 443/2009 і, серед іншого, передбачає надання інформації про викиди CO₂.

Основний висновок – нові легкові автомобілі, продані в ЄС у 2017 році, збільшили викиди CO₂ порівняно до автомобілів, проданих у 2016 році. Середній рівень викидів у 2017 році становив 118,5 грам/км, що є вищим на 0,4 грама, ніж у 2016 році. Хоч зростання і є невеликим, але це перше зростання від 2010 року, коли започатковано спостереження.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

КОРИСНО ЗНАТИ

Програма LIFE

#ФінансовіІнструменти

Програма LIFE – фінансовий інструмент ЄС для діяльності у сфері довкілля та клімату. Загальна мета LIFE – внесок в імплементацію, оновлення та розвиток екологічної та кліматичної політики і законодавства ЄС через спів-фінансування проектів. Програма розпочалась у 1992 році та мала декілька циклів. Протягом 1992-2013 років було профінансовано близько 3 954 проектів у сфері довкілля в ЄС на суму близько 3,1 млрд євро. Керує програмою Європейська Комісія (Генеральний директорат з навколишнього середовища та Генеральний директорат із кліматичних дій).

Багаторічна програма LIFE на 2018-2020 роки прийнята Європейською Комісією 12 лютого 2018 року. Програма передбачає більше 1 млрд євро на охорону природи та довкілля і 413 млн євро на клімат. У сфері довкілля пріоритетними напрямками є: охорона довкілля і ефективність використання ресурсів, природа і біорізноманіття, належне врядування та інформація. У сфері зміни клімату – пом'якшення негативних наслідків зміни клімату, адаптація до зміни клімату, належне врядування та інформація у сфері зміни клімату.

Принцип інтеграції екологічних питань у політику та дії ЄС

#ПринципиПраваЄС

Поряд із загальними принципами в правовій системі ЄС діють спеціальні принципи, які складають основу правового регулювання в окремих сферах суспільного життя. Спеціальні принципи закріплюються, головним чином, в установчих договорах ЄС, а іноді і в нормативно-правових актах вторинного права.

Принцип інтеграції екологічних питань у політику та дії ЄС є важливим для досягнення цілей сталого розвитку. Він був закріплений Маастрихтським договором про заснування Європейського Союзу, а у 1998 році прийнята Стратегія інтеграції питань довкілля в політику ЄС. Стратегія, серед іншого, визначила повноваження інституцій ЄС щодо інтеграції питань довкілля в політику ЄС. Тоді ж були встановлені пріоритетні сфери, в які необхідно інтегрувати екологічні питання: сільське господарство, розширення ЄС, зміна клімату. Згодом політика, яка розроблялась в ЄС, почала враховувати екологічні питання та виклики.

Особливістю цього принципу є те, що він стосується не лише питань довкілля, але й усього європейського права, адже, застосовується в процесі регулювання питань у різних сферах суспільних відносин.

ТЕМА МІСЯЦЯ

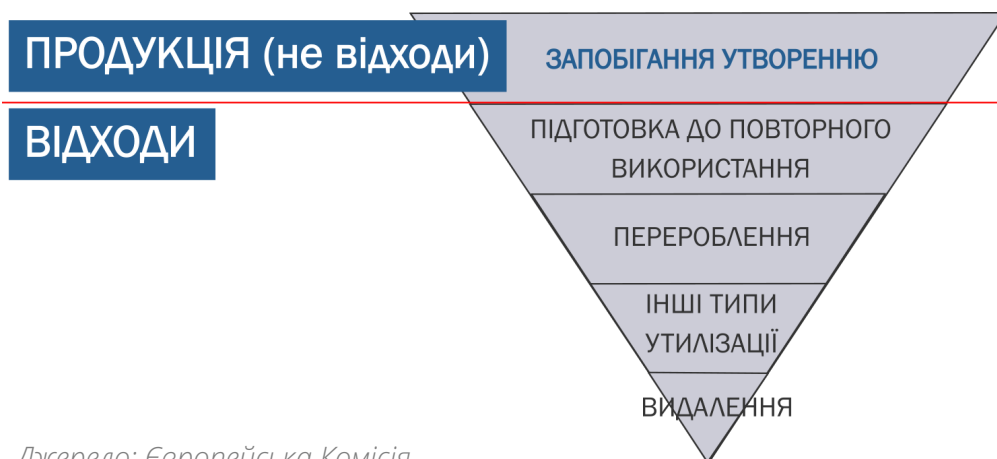
ЗАПОБІГАННЯ УТВОРЕННЮ ВІДХОДІВ В ЄС

#Відходи, #ЗапобіганняУтворенню

Утворення відходів є одним з екологічних, соціальних та економічних питань, яке продовжує залишатися в центрі уваги політики та права ЄС. В ЄС наявне прогресивне законодавство, цілі та завдання якого визначили рушійні напрями покращення поводження та управління відходами, попередження їх утворення. Його ключовою складовою є Директива Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких Директив (далі - Директива 2008/98/ЄС).

Ієрархія відходів

Директива 2008/98/ЄС запроваджує заходи із захисту довкілля та здоров'я людини шляхом запобігання або зниження негативних наслідків вироблення та управління відходами, визначає основні поняття та принципи поводження з відходами. Ст. 4 (1) встановлює ієрархію відходів, що передбачає пріоритетність поводження з відходами: запобігання утворенню, підготовка до повторного використання, перероблення, інші типи утилізації та видалення.

Джерело: Європейська Комісія

Поняття запобігання утворенню відходів

Запобігання утворенню відходів розглядається Директивою 2008/98/ЄС як найбільш прийнятний варіант поводження з відходами. Згідно з Директивою 2008/98/ЄС про відходи «запобігання утворенню» - це заходи, вжиті перед тим як речовина, матеріал або продукт стане відходами, що зменшують:

- кількість відходів, включаючи ті, що утворені після переробки продуктів чи продовження життєвого циклу продуктів,
- несприятливий вплив відходів на довкілля та здоров'я людини,
- вміст шкідливих речовин у матеріалах та продуктах.

Програми запобігання утворенню відходів

Для втілення в життя ієрархії відходів Директива 2008/98/ЄС вимагає від держав-членів прийняття та запровадження програм запобігання утворенню відходів. Національні програми мали бути прийняті не пізніше 12 грудня 2013 року. Окрім того, щонайменше раз на шість років держави повинні проводити оцінювання та перегляд цих програм.

Національні програми запобігання утворенню відходів, серед іншого, повинні містити: цілі із запобігання утворенню відходів; опис існуючих заходів із запобігання утворенню відходів та оцінку корисності заходів; кількісні чи якісні критерії та цільові показники для заходів із запобігання утворенню відходів.

Директива визначила способи, за допомогою яких можуть бути прийняті такі програми, це їх:

- інтегрування до планів з управління відходами,
- інтегрування до інших програм з екологічної політики,
- ухвалення як окремого документу.

Причём, якщо програма буде інтегрована до плану з управління відходами або до інших програм, то заходи із запобігання утворенню відходів повинні бути чітко окреслені.

Практика прийняття відповідних програм є різною, у більшості випадків держави-члени ЄС ухвалювали їх як самостійний документ або складову планів з управління відходами.

	Австрія	Бельгія	Англія	Фінляндія	Німеччина	Угорщина	Ірландія	Італія	Латвія	Литва	Люксембург	Мальта	Нідерланди	Норвегія	Польща	Португалія	Шотландія	Словаччина	Іспанія	Швеція	Уельс
окрема програма			■		■		■	■		■			■			■		■	■	■	■
частина плану з управління відходами	■	■		■		■			■		■	■		■	■						
частина програми з екологічної політики																	■				

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

Заходи із запобігання утворенню відходів

Розробляючи національні програми запобігання утворенню відходів, держави-члени можуть враховувати різні стратегічні підходи. Залежно від мети та рівня залучення органів державної влади розрізняють заходи інформування, заохочення та регулювання щодо запобігання утворенню відходів:

- заходи інформування - мають на меті зміну поведінки у поводженні з відходами й ухваленні обґрунтованих рішень. Такими є заходи з проведення інформаційно-

просвітницьких кампаній, навчальних програм для компетентних органів, інформування про технології та методи, що сприяють запобіганню утворення відходів, впровадженні екологічного маркування,

- заходи заохочення - мотивують зміни способу життя та передбачають матеріально-технічне забезпечення необхідних ініціатив (наприклад, підтримка добровільних угод між природоохоронними органами та зацікавленими особами у впровадженні ініціатив із запобіганню утворенню відходів, сприяння проведенню дослідницьких робіт),
- заходи регулювання - передбачають встановлення обов'язкових до виконання правил та норм. Заходи можуть встановлювати ліміти на утворення відходів, визначати екологічні критерії, обов'язкові для державних замовлень, встановлювати оподаткування чи інші форми заохочення, спрямовані на запобіганню утворенню відходів, тощо.

ОФІЦІЙНО:

[European Commission. Environment. Waste.](#)

[Preparing a Waste Prevention Programme. Guidance document. // European Commission Directorate-General Environment. 2012.](#)

Із запитаннями та уточненнями звертайтеся до: [Козак Зоряни](#), старшого аналітика Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Архів оглядів: <http://www.rac.org.ua/oglyad/spetsialni-oglyady>

Усі права на цю публікацію належать ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство довкілля». На цю публікацію поширюються умови ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна Публічна Ліцензія» (CC BY-NC-SA 4.0).

